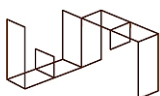

Zonnecollectoren en zonnepanelen

bij monumenten en in beschermde stads- en dorpsgezichten

Algemene uitgangspunten

Welstand en **Monumenten**
Midden Nederland

Groene energie

Het opwekken van groene energie wint steeds meer aan populariteit. Niet alleen de energie-maatschappijen maken meer gebruik van natuurlijke bronnen zoals zon en wind. Ook particulieren kiezen er steeds vaker voor, gestimuleerd door de rijksoverheid, om zelf op een duurzame manier energie op te wekken, bijvoorbeeld op het eigen woningdak. De opkomst van zonnecollectoren of zonnepanelen is niet meer te stuiten!

Zonne-energie en ruimtelijke kwaliteit

Zonnecollectoren en zonnepanelen zijn vaak van grote invloed op het uiterlijk van een gebouw en daarmee op de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving.

Wanneer zonnepanelen en zonnecollectoren niet vergunningvrij zijn moet een gemeente aangeven of en onder welke voorwaarden een vergunning kan worden afgegeven. In veel gevallen worden daarbij de adviseurs van Welstand en Monumenten Midden Nederland (WMMN) ingeschakeld. De groeiende vraag naar toepassing van zonne-energie leidt tot een groeiende vraag naar goede voorlichting en goed beleid. Deze brochure is bedoeld om inzicht te geven in de uitgangspunten die door de adviseurs van WMMN gehanteerd worden bij de beoordeling van adviesaanvragen

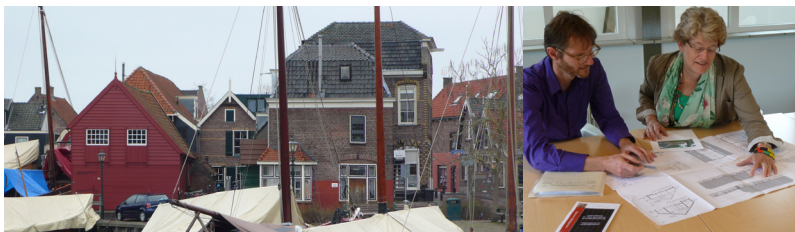

bij monumenten. Deze uitgangspunten kunnen de basis vormen voor gemeentelijke beleid met betrekking tot zonnecollectoren en zonnepanelen. Een helder beleid geeft de burger meer inzicht en transparantie in de mogelijkheden die er zijn voor plaatsing van zonnecollectoren en zonnepanelen. Dit beleid kan opgenomen worden in de welstandsnota, of er kan afzonderlijk een beleidsnota voor opgesteld worden.

Cultuurhistorie vraagt om maatwerk

Geen enkel monument is hetzelfde. Monumenten hebben vaak een unieke verschijningsvorm en spelen veelal een waardevolle rol in het beeld van een dorp, stad of landschap. Monumenten en beschermde stads- en dorpsgezichten vragen om maatwerk! Bij het ene monument is meer mogelijk dan bij het andere, als de monumentale waarden van het pand of het beschermde gezicht maar goed bewaard blijven. Ook dat zorgt immers voor een duurzaam gebruik van onze omgeving. De adviseurs van WMMN denken met een deskundige blik en met op maat geleverde adviezen met u mee.

Maatwerk

Wanneer vergunningplichtig?

Wanneer vergunningplichtig?

Bij, op of aan monumenten (zowel rijksmonumenten als gemeentelijke monumenten) is het plaatsen van zonnepanelen en zonnecollectoren nooit vergunningvrij.

In beschermde stads- en dorpsgezichten is het plaatsen van zonnecollectoren en zonnepanelen op niet-monumenten vergunningvrij als ze worden geplaatst op het achterdakvlak mits deze bouwdelen niet grenzen aan het openbaar toegankelijk gebied en daarbij voldoen aan de eisen uit de hieronder genoemde brochure.

In de brochure van het Rijk “Zonnecollectoren en zonnepanelen, wanneer vergunningvrij en wanneer vergunning nodig?” staat aangegeven aan welke voorwaarden moet worden voldaan bij niet-monumenten en buiten beschermde stads- en dorpsgezichten wil het plaatsen van zonnecollectoren en zonnepanelen vergunningsvrij zijn (zie hiervoor de bijlage).

Alternatieven onderzoeken

Het plaatsen van zonnecollectoren en zonnepanelen op cultuurhistorisch waardevolle gebouwen kan (soms in behoorlijke mate) afbreuk doen aan de kenmerkende waarden zoals het karakteristie-

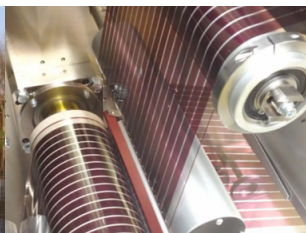

ke uiterlijk van deze panden en fraaie, historisch gegroeide 'dakenlandschappen'.

Duurzame energie hoeft niet altijd per definitie op of aan het eigen monumentale pand of in het beschermde gezicht te worden opgewekt. Er zijn ook mogelijkheden om met meerdere mensen gezamenlijk energie op te wekken op plekken die minder gevoelig zijn; op minder kwetsbare gebouwen en locaties. Te denken valt aan het platte dak van nabijgelegen niet monumentale bebouwing. Die energieopbrengst kan dan worden gedeeld of verkocht aan meerdere huishoudens. Hier zijn landelijk al verschillende goede voorbeelden van. Het is dus zinvol om eerst te onderzoeken of er alternatieven bestaan voor het plaatsen van zonnecollectoren en zonnepanelen bij monumenten of in beschermde stads- en dorpsgezichten.

In situaties van nieuwbouw bij (aan) monumenten zijn er ook goede voorbeelden van het toepassen van zonnepanelen als integraal onderdeel van de architectuur. Door de snelle huidige technische ontwikkelingen op het gebied van zonnecollectoren en zonnepanelen komen hiervoor steeds meer producten voor op de markt. Zo bestaan tegenwoordig zelfs glasruiten en afwerkingsmaterialen voor gevel en dak die zelf energie opwekken en waar dus geen panelen ad hoc aan hoeven worden toegevoegd.

Alternatieven onderzoeken

Algemene uitgangspunten:

- Ingrep moet reversibel (omkeerbaar) zijn.
- Niet zichtbaar vanaf de openbare ruimte.
- Liever niet op monumenten. Bij voorkeur op ondergeschikte, later toegevoegde en/of nieuwe gedeeltes van een complex in plaats van op een oorspronkelijk monumentaal (hoofd) gebouw. Geen doorbrekingen van / opvallende toevoegingen aan waardevol daklandschap.
- Geen aantasting van architectuurhistorische en monumentale waarden.
- Contour van het oorspronkelijke gebouw zichtbaar houden.
- Ondergeschikt aan het architectonische beeld.
- In principe niet op het hoofdgebouw.
- Alleen op ondergeschikte en/of niet monumentale gedeelten of bijgebouwen.
- Bij voorkeur alleen op platte daken van niet monumentale gebouwen.
- of vrijstaand op de grond achter laag opgaand groen.
- Bijzondere decoratieve patronen in de dakbedekking mogen niet doorbroken worden.
- Niet aan gevels en wanden.

Specifieke uitgangspunten:

Plaatsing bij schuine daken

- Bij cultuurhistorisch waardevolle panden boven op de dakbedekking (niet er in), zodat het oorspronkelijke dak bewaard blijft.
- Bij nieuwbouw in een cultuurhistorisch waardevolle omgeving geldt soms het omgekeerde. Hier verdient het vaak de voorkeur om de dakbedekking en zonnecellen te integreren zodat juist een ingetogen/verfijnd totaalbeeld ontstaat.
- Paneel of collector vormt één geheel met de installatie,

- of de installatie staat binnen.
- Hellingshoek gelijk aan die van het dakvlak waar de collector op staat.
- Op het zijdakvlak zoveel mogelijk richting achtergevel (op achterste helft van het dakvlak).
- In onderste deel van het dak.
- Afstand tot de dakranden (twee pannen uit de goot, vier pannen onder de nok, niet onder hoekkeper, of boven kilkeper).
- Niet bij riet, koper, leien en losanges (i.v.m. technische problemen en risico op brand).

Maat en vorm bij schuine daken

- Dakkapellen, dakramen en zonnepanelen samen spelen een ondergeschikte rol op het dakvlak (er is dus minder mogelijk als er al dakkapellen en/of dakramen aanwezig zijn).
- Gerangschikt in één horizontaal aaneengesloten vierhoekig vlak of in een lijn. Vaak zijn gave dakvlakken juist de gewaardeerde en te beschermen onderdelen van een pand. Daarom is het van belang het karakter ervan te bewaren en niet het beeld op te knippen in een onrustige compositie van vlakken.

Kleur

- In overeenstemming met het achterliggende dakvlak of donker (zwart, antraciet, donkergrijs).
- Rand in donkere kleur, gelijk aan paneel.

Bij platte daken

- Bij voorkeur vlak liggend op de dakkapel of het platte dak.
- Afstand tot aan de dakrand is minimaal gelijk aan de hoogte van het paneel.

Afsluitend

Initiatiefnemers adviseren wij contact op te nemen met de gemeente over het gemeentelijk beleid ten aanzien van zonnepanelen.

Plaatsing van zonnecollectoren en zonnepanelen op of aan een monument is altijd maatwerk.

Graag denken de adviseurs van WMMN vanaf het begin mee met de gemeente en initiatiefnemers om gezamenlijk te komen tot het beste resultaat. U kunt altijd vrijblijvend contact opnemen met:

Welstand en Monumenten Midden Nederland,
Dorpsstraat 1b
3981EA Bunnik

info@welmon.nl
030-6569000

september 2014

foto's daklandschap: Roel van Norel, www.tastbaarerfgoed.nl

